

A Kúria a dr. Ludmán Zsolt ügyvéd által képviselt felperesnek - a dr. Görömbei Zoltán ügyvéd által képviselt ... Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet alperes ellen szolgálati viszony megszüntetés jogellenességének megállapítása, eredeti beosztásba visszahelyezés és elmaradt illetmény megfizetése iránt a Debreceni Munkaügyi Bíróságnál 6.M.969/2009. szám alatt megindított és másodfokon a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2.Mf.20.515/2011/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

*í t é l e t:*

A Kúria a ... Megyei Bíróság 2.Mf.20.515/2011/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 30.000,- Ft (Harmincezer forint) felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

*I n d o k o l á s*

A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint a felperes 1993. augusztus 2-től 1997. november 30-ig informatikai főelőadóként közalkalmazotti jogviszonyban, 1997. december 1-től biztonsági tisztként, majd informatikai osztályvezetőként állt szolgálati viszonyban az alperessel.

Az alperes parancsnoka 2009. október 14-én kelt 259. számú parancsával a felperest vezetői beosztásából indokolás nélkül felmentette és a személyi beszélgetés során tájékoztatta arról, hogy miután rendfokozatának megfelelő másik vezetői, vagy beosztotti munkakört nem tud számára biztosítani, az országos parancsnoknál kezdeményezi szolgálati viszonya megszüntetését.

A büntetés-végrehajtás országos parancsnoka a 2009. október 14-én kelt 517. számú parancsával a felperes szolgálati viszonyát 2010.

március 15. napjával felmentéssel megszüntette. A parancs indokolása szerint a felperest az alperes parancsnoka felmentette informatikai osztályvezetői beosztásából és a Hszt. 245/D. § (2) bekezdése szerinti beosztás az állományilletékes parancsnok irányítása alá tartozó szervezeti egységeknél a felperes számára nem biztosított.

A felmentés közlésének időpontjában 2009. október 14-én - büntetőeljárás lefolytatása miatt felfüggesztés alatt állt - ... nevelőtiszt szolgálati beosztását 2008. október 1. napjától visszavonásig tartó helyettesítéssel ... látta el a ... Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet parancsnokának 204. számú 2009. április 7-én kelt parancsa alapján.

... osztályvezető-helyettes beosztását tartós betegség miatti távollétére tekintettel az alperes parancsnokának 2009. szeptember 29-én kelt 255. számú parancsa alapján ... töltötte be 2009. október 1-től eredeti beosztása ellátása alóli felmentéssel, visszavonásig tartó időtartamra. ... biztonsági tiszt 2009. október 1-jétől ellátatlan beosztását a 2009. december 22-én kelt 282. számú paranccsal 2010. január 1-től töltötte be ... a Hszt. 50. § (1) bekezdése alapján, eredeti beosztása ellátása alóli mentesítéssel.

A felperes a vezetői beosztásból történő felmentése, továbbá szolgálati viszonya felmentéssel történő megszüntetéséről rendelkező parancsok ellen benyújtott szolgálati panaszának elutasítását követően előterjesztett keresetében mindkét parancs jogellenességének megállapítását, továbbá azt kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest eredeti munkakörében való továbbfoglalkoztatására és elmaradt illetménye megfizetésére.

A Debreceni Munkaügyi Bíróság a 6.M.969/2009/12. számú ítéletével megállapította, hogy a felperes vezetői beosztásából történő felmentése és hivatásos szolgálati viszonyának megszüntetése jogellenes és a felperest eredeti beosztásába visszahelyezte. A ... Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet parancsnokának 259/2009. számú, továbbá a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 517/2009. számú parancsát hatályon kívül helyezte, és az alperest elmaradt illetmény, cafetéria, ruházati illetmény és perköltség megfizetésére kötelezte.

Az elsőfokú bíróság alaposnak találta a felperes azon hivatkozását, hogy az alperes 2009. október 14-én rendelkezett a felperes számára felajánlható munkakörrel. Álláspontja szerint ... biztonsági tiszt - aki ... osztályvezető-helyettes munkakörét 2009. október 1-től eredeti beosztása ellátása alóli felmentéssel látta el - munkaköre a felmentés közlésének idején üres volt, mert annak ellátására ... csak 2010. január 1. napjától kapott megbízást.

Ezért az elsőfokú bíróság szerint ... beosztása a felmentés időpontjában felajánlható lett volna, ennek hiányában pedig az alperes szolgálati viszonyt megszüntető intézkedése jogellenes volt.

Az alperes fellebbezése alapján eljáró Hajdú-Bihar Megyei Bíróság a 2.Mf.20.515/2011/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

A megyei bíróság az ítéletének indokolásában megállapította, hogy a felperes a keresetében két munkáltatói intézkedés jogellenességének megállapítását kérte, amely keresetnek az elsőfokú bíróság úgy adott helyt, hogy a vezetői beosztásból való felmentés jogellenességének indokolását elmulasztotta. A másodfokú bíróság álláspontja szerint mivel a Hszt. 245/D. §-a lehetővé teszi a vezetői beosztásból történt indokolás nélküli felmentést, a felperes pedig rendeltetésellenes joggyakorlásra a perben nem hivatkozott, ezért a munkáltató ezen intézkedése jogellenességének megállapítására nem volt mód.

A felperes szolgálati viszonyának felmentéssel történő megszüntetése körében annak volt ügydöntő jelentősége, hogy a vezetői beosztásból való felmentés és a szolgálati viszony megszüntetése időpontjában, tehát 2009. október 14-én volt-e az alperesnél olyan betöltetlen munkakör, amelyet a felperes részére fel kellett volna ajánlani. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az a tény, hogy az alperes parancsnoka a 2009. szeptember 29-én kelt 255. számú parancsával 2009. október 1-jétől ... t eredeti beosztása ellátása alól mentesítette, még nem jelenti, hogy eredeti beosztása a felmentés időpontjában betöltetlen volt. ... szolgálatra alkalmatlanságát ugyanis 2009. november 17-én állapították meg, amely döntésről az alperes 2009. december 3-án írásban értesült. A büntetés-végrehajtás országos parancsnoka 2009. december 8-án kelt parancsával - 2009. december 30-ai hatállyal - szüntette meg felmentéssel ... szolgálati viszonyát, tehát osztályvezető-helyettesi munkaköre 2009. december 31-étől volt betöltetlen, melyre 2009. december 28-án kelt paranccsal 2010. január 1-től nevezték ki ... .t. Ezért ... . eredeti biztonsági tiszti munkaköre 2010. január 1-jétől volt betöltetlen. Ezen adatok ismeretében a megyei bíróság megállapította, hogy 2009. október 14-én a felperes részére ... . eredeti beosztása nem volt felajánlható, mert az a körülmény, hogy a parancsnok átmenetileg más beosztás ellátásával bízta meg őt, még nem jelenti eredeti beosztása megüresedését.

A megyei bíróság rögzítette továbbá, hogy a Hszt. 245/D. §-ában szabályozott rendelkezési állományba helyezés csak lehetőség, az nem kényszeríthető ki.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet „megváltoztatását” és annak megállapítását kérte, hogy a vezetői beosztásból történő felmentése és hivatásos szolgálati viszonyának megszüntetése jogellenes, valamint eredeti beosztásába történő visszahelyezésére, és elmaradt illetménye és perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Hszt. 5. § (1) és (2) bekezdését, 56. § (2) bekezdés c) pontját, 245/D. § (2), (3) és (6) bekezdéseit, továbbá nem vette figyelembe a 18/2008.(IX.18.) IRM rendelet 29. § (1) bekezdésében foglalt szabályokat és az Alkotmánybíróság 8/2011.(II.18.) AB számú határozatban kifejtett alkotmányos elveket és követelményeket sem.

Elsődleges érvelése szerint a fegyveres szerveknél szolgálatot teljesítő hivatásos állományú munkavállalók esetében is alkalmazni kell azokat a jogelveket és azon eseti döntéseket, amelyeket a joggyakorlat a köztisztviselők és közalkalmazottak munkaügyi vitáiban kimunkált, abban az esetben, ha az adott jogintézmény elvei és a szabály rendeltetése, valamint a törvény szövege is hasonló. Az állami alkalmazásban lévők jogállását az ellátott tevékenység sajátosságainak megfelelően külön törvényekben szabályozzák, de valamennyi jogszabály az egyes tevékenységek sajátosságainak figyelembevételével mellett a zárt közzszolgálati rendszer elveinek megfelelő jogi szabályozást alakított ki. A jogviszonyt nem mellérendelt felek szerződése, hanem az állam egyoldalú aktusa hozza létre, amelyben a munkavállalói alanynak nincs aktív szerepe a jogviszony tartalmának alakításában, csak arról dönthet, hogy elfogadja a törvényben meghatározott feltételek mellett a kinevezést, vagy sem. Ezen túl a zárt rendszerű közzszolgálat egyik alapvető jellemzője a köztisztviselői jogviszonyok stabilitása, vagyis hogy a köztisztviselő csak törvényben szabályozott feltételek esetén mozdítható el hivatalából.

Az Alkotmánybíróság a 8/2011.(II.18.) AB határozatában rámutatott arra, hogy e jogviszonyok aszimmetrikusak, amelyben a munkavállaló jogilag függő helyzetben van a munkáltatótól. A törvényi szabályozás funkciója éppen azon garanciák megteremtése, amelyek biztosítják, hogy ez a függő helyzet a munkavállalói oldalon ne eredményezzen kiszolgáltatottságot.

Hivatkozott továbbá az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról szóló Lisszaboni Szerződés kihirdetéséről szóló 2007. évi CLXVIII. törvénnyel kihirdetett Európai Unió Alapjogi Chartájának 30. cikkére, amely az indokolatlan elbocsátással szembeni védelmet szabályozza, továbbá a 2009. évi VI. törvénnyel kihirdetett módosított Európai Szociális Charta 24. cikkelyére, amelyben a

felek vállalták, hogy a dolgozók munkaviszonyát tényleges ok nélkül ne lehessen megszüntetni.

Érvelése szerint a felperes által ellátott hivatásos szolgálati viszony tartalma és a rá vonatkozó szabályok lényeges elemeit figyelembe véve egyaránt megfelel a tág értelemben vett közszolgálat kritériumainak, ezért a jogvita eldöntése során a Hszt. szabályainak alkalmazása mellett nem hagyhatóak figyelmen kívül az elsőfokú bíróság által felhívott és más, a tárgyban keletkezett eseti döntések sem.

Ezért a felperes szerint az elsőfokú bíróság által felhívottakon túl figyelembe kellett venni a Legfelsőbb Bíróság Mfv.II.10.261/2007. számú eseti döntésében foglalt azon megállapítást is, hogy a Hszt. 56. § (3) bekezdésében előírt felajánlási kötelezettség egyrészt kifejezetten a felmentéssel érintett személy számára való felajánlást jelent, másrészt a felajánlott beosztás elfogadása esetén a beosztásban való foglalkoztatásra vonatkozó kötelezettséget is magában foglalja.

A felülvizsgálati érvelés szerint az állományilletékes parancsnoknak kötelezettségét képezte az akár véglegesen, akár időlegesen betölthető munkakör felajánlása, amely a felmentésre kerülő személy rendfokozatának megfelelő, vagyis amelynek ellátására képzettsége és addig elért rendfokozata alapján képes, ide értendő tehát az alacsonyabb rendfokozattal ellátható beosztás is. Álláspontja szerint az elsőfokú eljárás során becsatolt állománytáblából kitűnik, hogy 2009. október 14-én a FÜV eljárás alatt álló ... osztályvezető-helyettes beosztását megbízás alapján ... biztonsági tiszt látta el, akinek munkakörét - mivel 4 fő biztonsági tiszt munkájára a folyamatos szolgálatellátás fenntartása érdekében elengedhetetlenül szükség volt - zászlósi állománycsoportba tartozó biztonsági főfelügyelő látta el szolgálatvezénylés alapján. Utalt arra, hogy 2010. január 1-jétől ... kinevezést nyert a korábban ... által ellátott osztályvezető-helyettesi beosztásba, eredeti biztonsági tiszt beosztását az alperesi intézet nem tudta tiszt rendfokozatú személlyel feltölteni és a munkakör ellátására ideiglenes jelleggel a zászlói állománycsoportú ... bv. törzsszászlós kapott megbízást. Az állománytáblából megállapítható az is, hogy a Gazdasági Osztályon főelőadó beosztásban a kérdéses időpontban egy próbaidős közalkalmazott dolgozott, aki - mivel nem volt hivatásos állományú tiszt - nem felelt meg a munkakör ellátásához szükséges követelményeknek. Utalt arra is, hogy a büntetőeljárás miatt beosztásából felfüggesztett ... bv. hadnagy szintén nem látta el munkakörét tartós távolléte miatt, munkaköri feladatait a szintén nem tiszt beosztású ... bv. zászlós végezte.

A Hszt. 5. § (1) és (2) bekezdésének tükrében a felperes érvelése szerint ezért a Hszt. 245/D. § (3) bekezdése nem értékelhető úgy,

hogy a rendelkezési állományba helyezés csupán lehetőség, amelyet a munkáltató belátása szerint alkalmazhat. Mivel az alperesi intézetnél tudott volt, hogy az év végén több személy nyugdíjazása is várható, ezért részére rövid idejű rendelkezési állomány után ezen munkakörök felajánlhatóak lettek volna.

Hivatkozott továbbá a 18/2008.(IX.18.) IRM rendelet 29. § (1) és (2) bekezdésének szabályaira, amely szerint a szolgálati viszony megszüntetése esetén az egyeztető beszélgetést a felmentési idő kezdete előtt legalább 30 nappal kell végrehajtani annak érdekében, hogy az állomány tagja kellő idővel rendelkezzen álláspontja kialakításához. Mindezek alapján álláspontja szerint a keresettel támadott alperesi intézkedések mind anyagi jogi, mind eljárásjogi szempontból jogszabályellenesek voltak.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a „felülvizsgálati kérelem elutasítását” és a felperes perköltségben történő marasztalását kérte.

Az Alkotmánybíróság 8/2011. számú határozata vonatkozásában előadta, hogy az a vitatott döntések meghozatalát követően született. A 18/2008. IRM rendelet 29. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak vonatkozásában arra hivatkozott, hogy az emlékeztető beszélgetés 2009. október 14-én a felperessel lefolytatásra került. Az abban foglalt 30 napos határidő nem azonos a Hszt. 245/D. § (2) bekezdésében foglalt 5 napos határidővel, ez utóbbi speciális, ennek rendelkezéseit kellett tehát alkalmazni.

Fenntartotta azon álláspontját, hogy a közszolgálati és munkaviszonyra vonatkozó szabályok, illetőleg az ott kialakított bírósági gyakorlat a hivatásos szolgálati viszonyok esetében a Hszt. 3. § (1) és (2) bekezdésében megfogalmazott alapelvek miatt nem alkalmazható.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében helytállón hivatkozott arra, hogy jelen jogvitában figyelembe kellett venni a közszolgálati jogviszonyok szabályozása tekintetében kialakult bírói gyakorlatot is. A Hszt. 245/D. § (2) bekezdését a 2001. évi XXXVI. törvény 75. §-a iktatta be és 2001. július 1-jétől kezdődően hatályos. A törvény 75-84. §-ához fűzött indokolás szerint a köztisztviselői törvény szabályaihoz hasonlóan kezdeményezi a törvény a vezetői kinevezés - bizonyos garanciák melletti - indokolás nélküli visszavonásának lehetőségét. Ebből következően a vezetői kinevezés visszavonása esetén a Hszt. 245/D. § (2)

bekezdésének rendelkezése alapján az érintett személy részére a rendfokozatának megfelelő másik vezetői, vagy más beosztotti munkakört kell felajánlani abban az esetben, ha az állományilletékes parancsnok irányítása alá tartozó valamely szervezeti egységnél van ilyen felajánlható munkakör. A rendelkezésből következően az eljáró bíróságok helytállón vizsgálta, hogy a vezetői megbízás visszavonásának időpontjában, azaz 2009. október 14-én volt-e a felperes részére rendfokozatának megfelelő vezetői, vagy más beosztotti munkakör.

Ennek vizsgálata során az alperes állománytáblájában foglalt munkakörök vizsgálatára volt lehetőség. A másodfokú bíróság helytállón következtetett a rendelkezésre álló adatokból arra, hogy ilyen betöltetlen, a felperes számára felajánlható munkakörrel az alperes 2009. október 14-én nem rendelkezett.

Tényadat, hogy 2009. október 1-jétől ... ..t eredeti beosztása ellátása alól az alperes parancsnoka mentesítette és ... osztályvezető-helyettes munkaköre ellátásával bízta meg. Önmagában ez a körülmény azonban nem jelenti azt, hogy ... .. biztonsági tiszt munkaköre a vezetői kinevezés visszavonásának, valamint a felmentés közlésének időpontjában betöltetlen volt, mert az az érintett személy kinevezett beosztása volt, annak tényleges megüresedése és felajánlhatósága csak 2009. december 31-én következett be, miután ... .. korábbi beosztására véglegesen kinevezést kapott.

A munkáltató állásfelajánlási kötelezettsége - a közsférában e tárgykörben kialakult következetes ítélkezési gyakorlatot is figyelembe véve - csak a ténylegesen betöltetlen illetve a tartósan távollévő személy munkakörére vonatkozik, amellyel az alperes a fent kifejtettek szerint az intézkedés közlésekor nem rendelkezett.

Nem volt figyelembe vehető a felperes azon hivatkozása sem, hogy ... biztonsági tiszt beosztásának ellátása nélkülözhetetlen volt, mert a fegyveres szerv, adott esetben a BV intézet biztonságos és szakszerű működésének biztosítása az állományilletékes parancsnok, vagyis a BV intézet parancsnokának kompetenciája, amelynek vizsgálatára a bíróság nem jogosult.

Nem jogsértő a jogerős ítélet azon megállapítás sem, hogy a Hszt. 245/D.§ (3) bekezdésében foglalt rendelkezési állományba helyezés a munkáltató számára lehetőséget jelent, amelynek alkalmazása nem kötelező.

A felperes ugyancsak alaptalanul hivatkozott a felülvizsgálati kérelmében arra, hogy a Gazdasági Osztályon főelőadói beosztásban az adott időpontban egy próbaidős közalkalmazott dolgozott. A

beosztás ugyanis 2009. október 14-én betöltött volt és arra vonatkozóan a perben nem merült fel adat, hogy a felperes az adott munkakört - annak a felperes a beosztásától eltérő jellegére tekintettel - elláthatta volna.

Mindezekre tekintettel a felperes vezetői beosztásából indokolás nélkül felmenthető volt (Hszt. 245/D.§ (1) bekezdés). Mivel az alperes az előbbieket szerint bizonyította, hogy ezzel egyidőben a Hszt. 245/D.§ (2) bekezdése szerinti felajánlható munkakörrel nem rendelkezett törvényi lehetőség volt a szolgálati viszonya felmentéssel való megszüntetésére. E felmentés Hszt. 56.§ (2) bekezdés c) pontjára alapított - önálló felmentési okként szabályozott - indokolása pedig valós és okszerű (Hszt. 56.§ (8) bekezdés), mert a felperes részére a vezetői kinevezés visszavonását követően a Hszt. 245/D.§ (2) bekezdése szerinti beosztás nem volt biztosítható. Ebből következően a felperes megalapozatlanul állította, hogy a szolgálati viszonya megszüntetésére indokolatlanul került sor, téves jogértelmezése miatt az adott esetben az általa hivatkozott európai uniós jogszabályok a keresetét nem alapozzák meg.

A felperes a keresetében, illetőleg az első- és másodfokú eljárás során nem hivatkozott a 18/2008.(IX.18.) IRM rendelet 29. § (1) és (2) bekezdésének előírásaira, ezért ez a kérdés sem az első-, sem a másodfokú eljárásnak nem volt tárgya. A jogerős ítélet pedig csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálattal, amely az első- és másodfokú eljárásban is felmerül. (EBH 2000.371, BH 1997.54)

A felperes az elsőfokú eljárás során felhívás ellenére is úgy nyilatkozott, hogy az alperes rendeltetésellenes joggyakorlására a perben nem kíván hivatkozni. A fentiek alapján ezért a felülvizsgálati eljárásban ezen új körülmény vonatkozásában tett előadását a Kúria már nem vehette figyelembe.

A fent kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes felülvizsgálati költsége megfizetésére.

A felperes munkavállalói költségkedvezményére tekintettel a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján a le nem rótt felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

Budapest, 2013. február 6.

dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Szolnokiné dr. Csernay

*Krisztina s.k. előadó bíró, Sipőczné dr. Tánczos Rita s.k. bíró*

*A kiadmány hitelével:*

*bírósági tisztviselő*